KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 16.12.2016 r.
COM(2016) 871 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

oceniające, w jakim stopniu państwa członkowskie podjęły środki niezbędne do wykonania dyrektywy 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej

Spis treści

1. WPROWADZENIE 4

1.1. Cel i zakres dyrektywy 4

1.2. Cel i metodyka sprawozdania 6

2. ŚRODKI TRANSPOZYCJI 9

2.1. Prowadzenie dochodzeń i ściganie przestępstw (art. 2–9 i 11–17) 9

2.1.1. Definicje (art. 2) 9

2.1.2. Przestępstwa związane z niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (art. 3) 9

2.1.3. Przestępstwa związane z wykorzystywaniem seksualnym (art. 4) 10

2.1.4. Przestępstwa związane z pornografią dziecięcą (art. 5) 11

2.1.5. Nagabywanie dzieci do celów seksualnych (art. 6) 12

2.1.6. Podżeganie, pomocnictwo i usiłowanie (art. 7) 12

2.1.7. Dobrowolne czynności seksualne (art. 8) 13

2.1.8. Okoliczności obciążające (art. 9) 13

2.1.9. Zajęcie i konfiskata (art. 11) 14

2.1.10. Odpowiedzialność osób prawnych (art. 12) 14

2.1.11. Kary wobec osób prawnych (art. 13) 15

2.1.12. Odstąpienie od ścigania pokrzywdzonych lub niestosowanie wobec nich sankcji (art. 14) 15

2.1.13. Ściganie i oskarżanie (art. 15) 15

2.1.14. Zgłaszanie podejrzenia niegodziwego traktowania w celach seksualnych lub wykorzystywania seksualnego (art. 16) 16

2.1.15. Jurysdykcja i koordynowanie ścigania (art. 17) 17

2.2. Pomoc pokrzywdzonym i ochrona pokrzywdzonych (art. 18–20) 18

2.2.1. Ogólne przepisy dotyczące pomocy i wsparcia dla pokrzywdzonych dzieci oraz ich ochrony (art. 18) 18

2.2.2. Pomoc i wsparcia dla pokrzywdzonych (art. 19) 19

2.2.3. Ochrona pokrzywdzonych dzieci podczas postępowania przygotowawczego i sądowego (art. 20) 20

2.3. Zapobieganie (art. 10 i art. 21–25) 21

2.3.1. Pozbawienie praw na podstawie wyroku skazującego (art. 10) 21

2.3.2. Środki zapobiegające reklamowaniu okazji do niegodziwego traktowania oraz turystyki seksualnej (art. 21) 22

2.3.3. Programy lub środki zapobiegawczo-interwencyjne (art. 22) 22

2.3.4. Zapobieganie (art. 23) 22

2.3.5. Dobrowolne programy lub środki interwencyjne w trakcie postępowania karnego lub po jego zakończeniu (art. 24) 23

2.3.6. Środki wymierzone przeciwko stronom internetowym zawierającym lub rozpowszechniającym pornografię dziecięcą (art. 25) 24

3. WNIOSKI ORAZ KOLEJNE KROKI..... 25

1. WPROWADZENIE

Niegodziwe traktowanie w celach seksualnych i wykorzystywanie seksualne dzieci uznaje się za szczególnie poważne przestępstwa. Przestępstwa te wyrządzają bezbronnym ofiarom, którym przysługuje prawo do szczególnej ochrony i opieki i które potrzebują szczególnej ochrony i opieki, długotrwałe szkody fizyczne, psychologiczne i społeczne. Ponadto materiały prezentujące seksualne wykorzystywanie dziecka, które w prawodawstwie określa się terminem „pornografia dziecięca", stanowią dowód dopuszczenia się szeregu przestępstw wobec każdego pokrzywdzonego. Pierwszym z nich jest przestępstwo niegodziwego traktowania w celach seksualnych uwiecznione na zdjęciach lub nagraniach. Następnie za każdym razem, gdy zdjęcia i materiały wideo są publikowane, rozpowszechniane lub przeglądane, dochodzi do rażącego naruszenia prywatności dziecka. Fakt, że dziecko ma świadomość, iż zdjęcia i materiały wideo z jego udziałem znajdują się w obrocie oraz że jego koledzy lub krewni mogą mieć z nimi styczność, stanowi źródło dodatkowej traumy dla dziecka.

Aby skutecznie zwalczać tego rodzaju przestępstwa, należy przyjąć zintegrowane i holistyczne podejście obejmujące **prowadzenie dochodzeń w sprawie tych przestępstw i ich ściganie, udzielanie pokrzywdzonym wsparcia i ochrony oraz prowadzenie działań prewencyjnych**.

1.1. Cel i zakres dyrektywy

Przepisy dyrektywy są zgodne z holistycznym podejściem, które należy stosować w celu skutecznego zwalczania tych przestępstw, i obejmują przepisy dotyczące kompleksowego instrumentu prawnego zapewniającego możliwość prowadzenia dochodzeń w sprawie tych przestępstw i ich ścigania (art. 2–9 i art. 11–17), udzielania pokrzywdzonym wsparcia i ochrony (art. 18–20) i podejmowania działań prewencyjnych (art. 10 i art. 21–25).

Aby skutecznie **prowadzić dochodzenia w sprawie przestępstw i ścigać przestępstwa**, w dyrektywie przewidziano w szczególności:

- kryminalizację szerokiego spektrum działań związanych z niegodziwym traktowaniem i wykorzystywaniem dzieci w celach seksualnych prowadzonych zarówno w internecie, jak i poza nim (20 różnych przestępstw, art. 2–7). Działania te obejmują nowe zjawiska, takie jak uwodzenie dzieci przez internet (art. 6), niegodziwe traktowanie w celach seksualnych z użyciem kamery internetowej lub oglądanie pornografii dziecięcej w sieci bez jej pobierania na dysk (art. 5, a w szczególności ust. 3 tego artykułu);
- wprowadzenie bardziej rygorystycznych sankcji karnych. Maksymalny wymiar kary przewidziany w przepisach krajowych nie może być niższy niż określone progi (wahające się od 1 do 10 lat pozbawienia wolności), w zależności od wagi popełnionego przestępstwa (art. 3–6). W tym kontekście należy wziąć również pod uwagę szereg okoliczności obciążających (art. 9);
- wydłużenie terminu przedawnienia przestępstw po osiągnięciu przez pokrzywdzonego pełnoletniości (art. 15 ust. 2);
- zobowiązanie do zapewnienia organom ścigania możliwości korzystania ze skutecznych narzędzi umożliwiających im prowadzenie dochodzeń w sprawach przestępstw dotyczących niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz przestępstw związanych z pornografią dziecięcą analogicznych do narzędzi wykorzystywanych do celów związanych z

prowadzeniem dochodzeń w sprawach dotyczących poważnej przestępczości zorganizowanej (art. 15 ust. 3). Organom ścigania należy również zapewnić możliwość zidentyfikowania pokrzywdzonych w przypadku tego rodzaju przestępstw (art. 15 ust. 4);

- usuwanie przeszkód (wynikających z zasad zachowania poufności) utrudniających zgłaszanie potencjalnych naruszeń osobom wykonującym pracę zawodową, których głównym obowiązkiem jest praca z dziećmi (art. 16);
- ustanowienie środków służących ustaleniu jurysdykcji w przypadkach, w których sprawcy przestępstw są obywatelami państwa prowadzącego dochodzenie, aby zapewnić możliwość ich ścigania w ich państwie pochodzenia z tytułu przestępstw, których dopuścili się w innych państwach członkowskich lub w państwach trzecich (art. 17 ust. 1–3);
- zniesienie warunków podwójnej karalności i zawiadomienia złożonego w miejscu, gdzie popełniono przestępstwo w odniesieniu do ścigania przestępstw popełnionych w innych państwach członkowskich lub w państwach trzecich (art. 17 ust. 4 i art. 17 ust. 5).

Jeżeli chodzi o **pomoc pokrzywdzonym dzieciom i objęcie ich ochroną**, w dyrektywie zawarto w szczególności przepisy, w których ustanowiono wymóg:

- udzielania pokrzywdzonym dzieciom pomocy, wsparcia i ochrony, w szczególności w celu niedopuszczenia, by dzieci te doznały dodatkowej traumy w związku z ich udziałem w dochodzeniu i postępowaniu karnym, m.in. poprzez ustanowienie szczególnych norm w zakresie przesłuchiwania pokrzywdzonych dzieci (art. 18–20);
- udzielania pokrzywdzonym pomocy i wsparcia, gdy tylko pojawi się uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa (art. 18 ust. 2);
- zapewnienia szczególnej ochrony dzieciom zgłaszającym przypadki niegodziwego traktowania w rodzinie (art. 19 ust. 1);
- zapewnienia udzielania pokrzywdzonemu pomocy i wsparcia niezależnie od jego gotowości do współpracy w ramach postępowania karnego (art. 19 ust. 2);
- ochrony prywatności, tożsamości i wizerunku pokrzywdzonych dzieci (art. 20 ust. 6).

Ponadto w dyrektywie przewidziano następujące szczególne środki służące **przeciwdziałaniu tego rodzaju przestępstwom**:

- mechanizmy zapewniające możliwość nałożenia na osoby skazane zakazu prowadzenia działalności zawodowej związanej z bezpośrednim i regularnym kontaktem z dziećmi (art. 10 ust. 1);
- prawo pracodawców do wystąpienia z wnioskiem o przekazanie im informacji na temat wyroków skazujących i pozbawienia praw do wykonywania działalności zawodowej lub zorganizowanej działalności wolontariackiej związanej z bezpośrednimi i regularnymi kontaktami z dziećmi (art. 10 ust. 2);
- usprawnianie procesu wymiany informacji między krajowymi rejestrami karnymi (za pośrednictwem systemu ECRIS[1]), aby zapewnić kompleksowy charakter procedur

[1] Europejski system przekazywania informacji z rejestrów karnych, którego funkcjonowanie regulują przepisy decyzji ramowej Rady 2009/315/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie organizacji wymiany informacji pochodzących z rejestru karnego pomiędzy państwami członkowskimi oraz treści tych informacji i przepisy decyzji Rady 2009/316/WSiSW z dnia 6 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych (ECRIS), zgodnie z art. 11 decyzji

sprawdzania przeszłości przeprowadzanych przez pracodawców oraz uwzględnić informacje o przestępstwach popełnionych w dowolnym miejscu w UE (art. 10 ust. 3).

- nałożenie na państwa członkowskie wymogu opracowywania programów lub środków interwencyjnych, takich jak programy leczenia skazanych przestępców lub innych osób, które obawiają się, że mogą dopuścić się tego rodzaju przestępstwa (art. 22 i 24);
- zobowiązanie państw członkowskich do podejmowania działań prewencyjnych, takich jak działania w obszarze edukacji, podnoszenia poziomu świadomości i szkolenia urzędników (art. 23);
- ustanowienie mechanizmu obowiązkowej oceny wszystkich skazanych sprawców służącej określeniu zagrożenia, jakie stwarzają, i ryzyka ponownego popełnienia przez nich podobnego przestępstwa (art. 24 ust. 4);
- zobowiązanie państw członkowskich do zapewnienia szybkiego usuwania stron internetowych zawierających pornografię dziecięcą lub wykorzystywanych do rozpowszechniania pornografii dziecięcej na ich terytorium oraz do dążenia do usunięcia takich materiałów w przypadku, gdy są one utrzymywane poza ich terytorium (art. 25 ust. 1);
- zapewnienie państwom członkowskim możliwości blokowania użytkownikom na ich terytorium dostępu do stron internetowych zawierających pornografię dziecięcą lub wykorzystywanych do jej rozpowszechniania w inny sposób, m.in. poprzez podejmowanie działań publicznych lub wprowadzanie branżowych mechanizmów samoregulacji (art. 25 ust. 2).

1.2. Cel i metodyka sprawozdania

Zgodnie z art. 27 przedmiotowej dyrektywy państwa członkowskie są zobowiązane do[2] wprowadzenia w życie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych niezbędnych do jej wykonania i przekazania Komisji informacji na temat tych przepisów do dnia 18 grudnia 2013 r.

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone w celu spełnienia wymogu ustanowionego w art. 28 ust. 1 dyrektywy, zgodnie z którym Komisja musi przedłożyć Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające, w jakim stopniu państwa członkowskie przyjęły środki niezbędne do wykonania tej dyrektywy[3]. Celem niniejszego sprawozdania jest przedstawienie zwięzłego, ale wyczerpującego przeglądu najistotniejszych środków transpozycji przyjętych przez państwa członkowskie.

---

ramowej 2009/315/WSiSW. Dodatkowe informacje na temat ECRIS można uzyskać pod adresem: http://ec.europa.eu/justice/criminal/european-e-justice/ecris/index_en.htm.

[2] W dalszej części niniejszego sprawozdania termin „państwa członkowskie" lub „wszystkie państwa członkowskie" odnosi się do państw członkowskich związanych przepisami dyrektywy (tj. do wszystkich państw członkowskich UE z wyjątkiem Danii). Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu 22 w sprawie stanowiska Danii Dania nie uczestniczyła w procesie przyjmowania dyrektywy, dlatego też przepisy dyrektywy nie mają do niej zastosowania. Przepisy decyzji ramowej Rady 2004/68/WSiSW mają jednak zastosowanie do Danii i pozostają dla niej wiążące. Zgodnie z art. 3 Protokołu 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii obydwa te państwa wzięły udział w procesie przyjmowania dyrektywy, dlatego też jej przepisy są dla nich wiążące.

[3] Zgodnie z art. 28 ust. 2 dyrektywy kwestie związane z wdrażaniem środków wymierzonych przeciwko stronom internetowym zawierającym lub rozpowszechniającym pornografię dziecięcą, o których mowa w art. 25, zostały ocenione w odrębnym sprawozdaniu (COM(2016) 872) opublikowanym razem z niniejszym sprawozdaniem.

Państwa członkowskie musiały zmierzyć się z poważnymi wyzwaniami nieodzownie związanymi z transpozycją i wdrażaniem tak złożonej i ambitnej dyrektywy, w której:

- na państwa członkowskie nałożono obowiązek przyjęcia przepisów z wielu różnych dziedzin, uwzględniając prawo karne materialne (np. definicje przestępstw i surowość sankcji karnych z tytułu ich popełnienia, termin przedawnienia przestępstw i kwestie związane z odpowiedzialnością osób prawnych) oraz prawo karne procesowe (np. kwestie związane z jurysdykcją eksterytorialną, udziałem dzieci w postępowaniu karnym i zastępstwem procesowym);
- przewidziano szeroko zakrojone środki administracyjne uzupełniające przepisy prawa (np. środki w zakresie dostępu do informacji przechowywanych w rejestrach karnych i wymiany takich informacji między państwami członkowskimi, środki w zakresie szkolenia funkcjonariuszy policji i pracowników sektora sądownictwa oraz zasady obowiązujące w dziedzinie ochrony dzieci, ścigania przestępstw i więziennictwa); oraz
- przewidziano udział różnych podmiotów – w tym nie tylko w ramach organów państw członkowskich (tj. na różnych szczeblach sektora instytucji rządowych i samorządowych, takich jak szczebel centralny i regionalny), ale również w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi (np. w celu przeciwdziałania rozpowszechnianiu materiałów przedstawiających niegodziwe traktowanie dzieci dzięki korzystaniu z telefonów interwencyjnych i organizowaniu kampanii informacyjnych), z dostawcami usług internetowych (np. w celu przeciwdziałania rozpowszechnianiu materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dziecka), psychologami klinicznymi (np. programy interwencyjne skierowane do przestępców) oraz innymi podmiotami.

Transpozycja przepisów przez państwo członkowskie wiąże się z koniecznością zgromadzenia informacji na temat stosownych przepisów i środków administracyjnych, przeprowadzenia ich analizy, opracowania nowych przepisów lub wprowadzenia zmian w istniejących aktach prawnych, zapewnienia ich przyjęcia oraz – ostatecznie – przekazania odpowiednich informacji Komisji.

Na podstawie informacji o krajowych środkach transpozycji oficjalnie zgłoszonych Komisji można stwierdzić, że dyrektywa została transponowana za pośrednictwem ponad 330 aktów prawnych pozostających w mocy przed przyjęciem dyrektywy oraz za pośrednictwem około 300 nowych aktów prawnych wprowadzonych we wszystkich państwach członkowskich po 2012 r.

Państwa członkowskie przekazały Komisji około 700 zgłoszeń. Komisja otrzymała 70 % tych zgłoszeń po upływie terminu transpozycji wyznaczonego na dzień 18 grudnia 2013 r. Treść tych zgłoszeń dotyczyła ustawodawstwa (nowych i zmieniających aktów prawnych), przepisów administracyjnych i ustaleń roboczych. Niejednokrotnie w zgłoszeniach tych przedstawiono całą treść kodeksów karnych i aktów zmieniających.

Przed upływem terminu transpozycji jedynie 12 państw członkowskich powiadomiło Komisję o zakończeniu transpozycji dyrektywy. Dlatego też Komisja wszczęła postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego z tytułu nieprzekazania informacji o krajowych środkach transpozycji przeciwko pozostałym państwom: **BE, BG, IE, EL, ES, IT, CY, LT, HU, MT, NL, PT, RO, SI** oraz **UK**[4]. Wszystkie postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego

[4] Nazwy państw członkowskich w niniejszym dokumencie skrócono zgodnie z zasadami przedstawionymi na stronie internetowej: http://publications.europa.eu/code/pl/pl-370100.htm

zostały zakończone do dnia 8 grudnia 2016 r. Późne przyjęcie i zgłoszenie krajowych środków transpozycji opóźniło analizę Komisji i publikację sprawozdań z transpozycji.

Podstawą zawartych w niniejszym sprawozdaniu opisów i analiz są informacje przekazane przez państwa członkowskie do dnia 1 listopada 2016 r. Zgłoszenia otrzymane po tym terminie nie zostały uwzględnione. Nie można wykluczyć, że poza kwestiami, na które zwrócono uwagę w niniejszym sprawozdaniu, istnieją również inne wyzwania związane z transpozycją dyrektywy oraz inne przepisy lub zmiany o charakterze prawnym i pozaprawnym, które nie zostały zgłoszone Komisji. Z tego względu publikacja niniejszego sprawozdania nie uniemożliwia Komisji przeprowadzenia dalszej oceny niektórych przepisów w celu zapewnienia państwom członkowskim dalszego wsparcia przy transpozycji i wdrażaniu przepisów dyrektywy.

2. ŚRODKI TRANSPOZYCJI

2.1. Prowadzenie dochodzeń i ściganie przestępstw (art. 2–9 i 11–17)

2.1.1. Definicje (art. 2)

W art. 2 zawarto definicje terminów stosowanych w dyrektywie, takich jak: dziecko, wiek przyzwolenia, pornografia dziecięca, prostytucja dziecięca, przedstawienie pornograficzne i osoba prawna.

- Zgodnie z definicjami przyjętymi przez wszystkie państwa członkowskie z wyjątkiem **HU** dzieckiem jest każda osoba, która nie ukończyła 18. roku życia.
- Wiek przyzwolenia różni się w poszczególnych państwach członkowskich i wynosi: 14 lat (**BG, DE, EE, HU, AT** i **PT**), 15 lat (**CZ, FR, HR, PL, SI, SK** i **SE**), 16 lat (**BE, ES, LV, LT, LU, NL** i **UK**), 17 lat (**CY** i **IE**) oraz 18 lat (**MT**). W **IT, RO** i **FI** przewidziano różne progi wieku przyzwolenia w zależności od charakteru przestępstwa. W **EL** przyjęto różny wiek przyzwolenia dla zachowań o charakterze homoseksualnym między mężczyznami odbywających się za przyzwoleniem (17 lat) i dla odbywających się za przyzwoleniem zachowań o charakterze heteroseksualnym oraz zachowań o charakterze homoseksualnym między kobietami (15 lat).
- W przepisach obowiązujących w **BE, EE, IE, EL, ES, HR, IT, CY, LV, PT, RO, SK, SE** i **UK (Gibraltar)** stosowane jest pojęcie „pornografia dziecięca". We wszystkich innych państwach członkowskich stosuje się odmienne pojęcia, takie jak obrazy pornograficzne (**AT**), materiały pornograficzne (**BG**), dzieła o charakterze pornograficznym (**CZ**), rysunki lub obrazy pornograficzne (**FR**).
- Jeżeli chodzi o prostytucję dziecięcą, **CY** i **SK** przyjęły jednoznaczną definicję tego pojęcia w swoich przepisach transponujących, która zawiera wszystkie elementy przewidziane w definicji zawartej w art. 2 lit. d). Natomiast w **BG, CZ, DE, EL, LT, LU, AT, SI, SE** oraz **UK** transpozycji przepisów dokonano w oparciu o orzecznictwo i inne źródła w związku z przepisami dotyczącymi przestępstw związanych z prostytucją dziecięcą (art. 4 ust. 5–7), a w **BE, EE, ES, FR, HR, IT, MT, NL, PL, PT, RO** i **FI** transpozycji tej dokonano wyłącznie w oparciu o przepisy dotyczące przestępstw związanych z prostytucją dziecięcą.
- Jednoznaczną definicję pojęcia „przedstawienie pornograficzne" ustanowiono w przepisach obowiązujących w **BG, IE, EL, CY, HU, AT, RO, SK** i **UK (Gibraltar).**Inne państwa członkowskie dokonały transpozycji przepisów art. 2 w związku z przepisami dotyczącymi przestępstw, o których mowa w art. 4 ust. 2–4 i poprzez bezpośrednie odniesienie do technologii informacyjno-komunikacyjnych lub orzecznictwa.
- Żadne z państw członkowskich nie włączyło państw ani organów publicznych wykonujących władzę państwową ani publicznych organizacji międzynarodowych do definicji pojęcia „osoby prawnej".

2.1.2. Przestępstwa związane z niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (art. 3)

W art. 3 przedstawiono definicję czynu umyślnego będącego przestępstwem związanym z niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych.

- Większość państw członkowskich przyjęła przepisy nakładające sankcje karne z tytułu doprowadzenia, w celach seksualnych, dziecka, które nie osiągnęło wieku przyzwolenia, do bycia świadkiem czynności seksualnych (art. 3 ust. 2) lub niegodziwego traktowania w celach seksualnych (art. 3 ust. 3), w wymiarze określonym w dyrektywie.
- W **CZ, DE, EE, IE, FR, IT, CY, LV, LT, MT, PL, SI** oraz **SK** przyjęto przepisy nakładające sankcje karne z tytułu przestępstw polegających na podejmowaniu czynności seksualnych z udziałem dziecka, które nie osiągnęło wieku przyzwolenia, podobne do przepisów art. 3 ust. 4. W **BE, BG, ES, HR, LU, AT, RO, PT** i **SE** wprowadzono rozróżnienie między czynnościami seksualnymi, w których dochodzi do penetracji, i czynnościami, w których do niej nie dochodzi.
- Jeżeli chodzi o podejmowanie czynności seksualnych z udziałem dziecka w przypadku, gdy dochodzi do nadużycia uznanego stosunku zaufania, władzy lub wpływu na dziecko (art. 3 ust. 5 ppkt (i)) lub wykorzystania szczególnej bezbronności dziecka (art. 3 ust. 5 ppkt (ii)), w większości państw członkowskich przyjęto przepisy, które, jak się wydaje, nie obejmują wszystkich tego rodzaju sytuacji, lub przepisy, w których przewidziano zbyt niski poziom sankcji karnych.

  Większość państw członkowskich przyjęła natomiast przepisy nakładające sankcje karne z tytułu podejmowania czynności seksualnych z udziałem dziecka, gdy dochodzi do użycia przymusu, przemocy lub groźby analogiczne do sankcji przewidzianych w dyrektywie (art. 3 ust. 5 ppkt (iii)). Choć w przepisach obowiązujących w **DE, CY, LU** i **MT** wspomina się o „przymusie, przemocy i groźbie", przepisy przyjęte w innych państwach członkowskich odnoszą się m.in. do „przemocy i groźby" (**CZ, EL, FR, LV, LT, LU, NL, PT, SK, FI** i **SE**), „użycia siły i groźby" (**BE, BG, DE, HR, IT, HU, PL** i **SI**), „przemocy i zastraszania" (**ES**), „działania wbrew woli dziecka" (**EE**), „przymusu z użyciem siły" (**AT**), jak również innej terminologii.
- Jeżeli chodzi o użycie przymusu, przemocy lub groźby prowadzących do czynności seksualnych dziecka z osobą trzecią (art. 3 ust. 6), w przepisach obowiązujących w **DE, FR, CY, LU, MT, NL** i **PT** wprost wspomina się o popełnieniu przestępstwa z udziałem osoby trzeciej, podczas gdy w przepisach obowiązujących w **BG, CZ, IE, ES, IT, HU, LT, AT, RO, SI** i **SE** odniesiono się do tej kwestii nie wprost lub odniesiono się do niej w ramach przepisów dotyczących zgwałcenia, napaści na tle seksualnym lub niegodziwego traktowania w celach seksualnych z użyciem przymusu, przemocy lub groźby.

2.1.3. Przestępstwa związane z wykorzystywaniem seksualnym (art. 4)

W art. 4 przedstawiono definicję czynu umyślnego będącego przestępstwem związanym z wykorzystywaniem seksualnym.

- Jeżeli chodzi o doprowadzanie lub nakłanianie dziecka do udziału w przedstawieniach pornograficznych (art. 4 ust. 2), w **BG, DE, EL, ES, IT, CY, LT, MT, NL, AT, RO, SK** i **UK** (**Gibraltar**) przyjęto przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Zgodnie z art. 4 ust. 3 państwa członkowskie są zobowiązane do nakładania sankcji karnych z tytułu używania przymusu lub przemocy w celu doprowadzenia do udziału dziecka w przedstawieniach pornograficznych lub używania do takich celów gróźb w

stosunku do dziecka. W **BG, DE, IE, EL, ES, IT, CY, LT, MT, NL, AT, SI, SK** i **UK** (**Gibraltar**) przyjęto przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Przyjęte przez państwa członkowskie definicje terminu „przymus, przemoc i groźba" mają różne brzmienie. Na przykład w przepisach obowiązujących w **BG, DE, HR, IT, HU, PL** i **SI** wspomina się o „przemocy i groźbie", w przepisach obowiązujących w **BG** wspomina się o „przemocy i groźbie doznania poważnej szkody", w przepisach obowiązujących w **EL** wspomina się o „przymusie lub przemocy lub groźbie", a w przepisach obowiązujących w **ES** o „użyciu przemocy lub zastraszaniu".

- W art. 4 ust. 4 ustanowiono sankcje karne dla osób świadomie biorących udział w przedstawieniach pornograficznych z udziałem dziecka. W **BG, DE, IE, ES, IT, CY, LT, MT, AT, RO, SI, SK, FI** i **UK (Gibraltar)** przyjęto przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Zgodnie z art. 4 ust. 5 państwa członkowskie są zobowiązane do nakładania sankcji karnych z tytułu doprowadzania lub nakłaniania dziecka do udziału w prostytucji dziecięcej lub czerpania z tego korzyści bądź innego wykorzystywania dziecka do takich celów. W **BE, BG, CZ, DE, EL, ES, FR, HR, IT, CY, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SI, SK, SE** i **UK** przyjęto przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.
- W art. 4 ust. 6 przewidziano sankcje karne z tytułu używania przymusu lub przemocy wobec dziecka w celu nakłonienia go do prostytucji dziecięcej lub stosowania w tym celu gróźb w stosunku do dziecka. W **BG, CZ, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, CY, LT, LU, MT, NL, AT, PT, RO, SI, SK** i **UK (Szkocja)** przyjęto przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.
- W art. 4 ust. 7 przewidziano sankcje karne z tytułu podejmowania czynności seksualnych z udziałem dziecka z wykorzystaniem prostytucji dziecięcej. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez **IE, LV, HU, PL, PT, RO** i **SE** nie miały rozstrzygającego charakter.

2.1.4. Przestępstwa związane z pornografią dziecięcą (art. 5)

W art. 5 przedstawiono definicję czynu umyślnego będącego przestępstwem związanym z pornografią dziecięcą.

- W art. 5 ust. 2 przewidziano sankcje karne z tytułu nabywania lub posiadania pornografii dziecięcej. Informacje przekazane przez większość państw członkowskich nie miały rozstrzygającego charakteru – nie dotyczyło to jednak informacji przekazanych przez **BG, ES, FR, CY, LT, MT, AT, RO, SI** i **FI.**
- W art. 5 ust. 3 przewidziano sankcje karne z tytułu świadomego uzyskiwania dostępu do pornografii dziecięcej za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Większość państw członkowskich transponowała wymóg dotyczący „świadomego uzyskiwania dostępu" do swoich przepisów krajowych, choć niektóre z nich posłużyły się odmienną terminologią. Na przykład w przepisach obowiązujących w **DE** pojawia się sformułowanie „podjęcie próby pobrania", a w przepisach obowiązujących w **HU** wspomina się o „pozyskiwaniu i przechowywaniu".

- W art. 5 ust. 4 przewidziano sankcje karne z tytułu dystrybucji, rozpowszechniania lub przesyłania pornografii dziecięcej. Większość państw członkowskich stosuje odmienną terminologię w kwestiach związanych z „dystrybucją", „rozpowszechnianiem" lub „przesyłaniem" pornografii dziecięcej. Na przykład termin „przesyłanie" został uznany za równoważny terminowi „pośrednictwo" (**CZ**), „transmisja" (**BG** i **DE**), „rozprzestrzenianie" (**IT**) lub „udzielanie dostępu" (**LT**).
- W art. 5 ust. 5 przewidziano sankcje karne z tytułu oferowania, dostarczania lub udostępniania pornografii dziecięcej. Większość państw członkowskich zastąpiła pojęcia „oferowanie", „dostarczanie" i udostępnianie" innymi terminami. Na przykład w przepisach obowiązujących w **CZ** termin „dostarczanie" został zastąpiony terminami „przywóz", „sprzedaż" lub „dostarczanie w inny sposób", natomiast w przepisach obowiązujących w **SE** pojawia się ogólny termin „udostępnianie [pornografii dziecięcej]".
- W art. 5 ust. 6 przewidziano sankcje karne z tytułu produkcji pornografii dziecięcej. Wszystkie państwa członkowskie stosują termin „produkcja" w przepisach, które przyjęły w celu dokonania transpozycji dyrektywy – wyjątkiem jest **FR** („ustawianie i nagrywanie") oraz **UK** („wykonywanie", „sporządzanie" i „udzielanie zgody na wykonywanie").
- Przepisy art. 5 ust. 7 i 8 to przepisy fakultatywne dotyczące możliwości stosowania przepisów art. 5 w określonych sytuacjach. Wszystkie państwa członkowskie zdecydowały się odstąpić od transpozycji tych przepisów – wyjątkiem były następujące państwa: **DE, ES, AT, SE** i **UK** (w odniesieniu do art. 5 ust. 7) oraz **DE** i **AT** (w odniesieniu do art. 5 ust. 8).

2.1.5. Nagabywanie dzieci do celów seksualnych (art. 6)

W art. 6 przedstawiono definicję czynu umyślnego będącego przestępstwem związanym z nagabywaniem dzieci do celów seksualnych.

Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten artykuł. Informacje przekazane przez **CY, IE, HR, HU, LV, LU, PL, RO** i **UK** (art. 6 ust. 1) oraz informacje przekazane przez **BE, CY, LV** i **PL** (art. 6 ust. 2) nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.1.6. Podżeganie, pomocnictwo i usiłowanie (art. 7)

Zgodnie z art. 7 państwa członkowskie zostały zobowiązane do nakładania sankcji karnych z tytułu podżegania do popełnienia przestępstw, o których mowa w art. 3–6, pomocnictwa przy popełnianiu tych przestępstw i usiłowania popełnienia tych przestępstw.

- Wszystkie państwa członkowskie przyjęły środki służące dokonaniu transpozycji przepisów art. 7 ust. 1.
- Przepisy art. 7 ust. 2 zostały transponowane głównie w ramach przepisów ogólnych dotyczących usiłowania, z wyjątkiem **DE, IE, FR, HR, CY, LU, PT, RO, FI** i **SE**, gdzie przyjęto przepisy szczegółowe nakładające sankcje karne na osoby usiłujące popełnić przestępstwa seksualne wymienione w art. 7 ust. 2.

2.1.7. Dobrowolne czynności seksualne (art. 8)

W art. 8 zawarto trzy fakultatywne przepisy dotyczące dobrowolnych czynności seksualnych. W **CY** i **UK (Anglia/Walia)** zdecydowano się dokonać transpozycji wszystkich trzech tych przepisów, natomiast w **BE, BG, CZ, EE, IE, LV, LU, MT, NL, PL i SK** nie transponowano żadnego z nich.

- W **EL, ES, HR, IT, CY, LV, LT, HU, AT, PT, RO, SI, FI, SE** i **UK (Anglia/Walia** i **Irlandia Północna)** zdecydowano się dokonać transpozycji art. 8 ust. 1.
- W **HR, CY, SE** i **UK (Anglia/Walia** i **Szkocja)** zdecydowano się dokonać transpozycji art. 8 ust. 2.
- W **DE, HR, CY, AT, FI** i **UK** zdecydowano się dokonać transpozycji art. 8 ust. 3. W **DE, FI** i **UK** przepis ten ma zastosowanie zarówno do posiadania, jak i produkcji pornografii dziecięcej, podczas gdy w **FR** stosowne przepisy mają zastosowanie wyłącznie do produkcji pornografii dziecięcej.

2.1.8. Okoliczności obciążające (art. 9)

W art. 9 określono sytuacje, które można uznać za okoliczności obciążające w przypadku przestępstw, o których mowa w art. 3–7.

W prawie większości państw członkowskich opisane są sytuacje stanowiące okoliczności obciążające. Inaczej jest jednak w **IE** i **UK** (**Anglia/Walia, Irlandia Północna,** i **Szkocja**), gdzie sądy mają więcej swobody uznania co do uwzględniania kwestii związanych z okolicznościami obciążającymi przy wydawaniu wyroków.

- Przepisy art. 9 lit. a) dotyczą przestępstw popełnionych wobec dziecka szczególnie bezbronnego, znajdującego się w stosunku zależności lub niemożności fizycznej lub psychicznej. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez **BE, DE, IE, ES, LU, PL, SI** i **UK (Anglia/Walia, Szkocja** i **Gibraltar)** nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Przepisy art. 9 lit. b) dotyczą przestępstw popełnionych przez członka rodziny dziecka, osoby mieszkającej z dzieckiem lub osoby, która nadużyła uznanego stosunku zaufania lub swojej władzy. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje na temat **BE, BG, DE, IE, ES, LT, LU, AT, PL, RO, SI** i **UK** (**Anglia**/**Walia**, **Szkocja** i **Gibraltar**) nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Zgodnie z przepisami art. 9 lit. c), jeżeli przestępstwo popełniło wiele osób działających wspólnie, taką sytuację uznaje się za okoliczność obciążającą. Choć w przepisach przyjętych w **HR**, **IT** i **CY** wprost wspomniano o „wielu osobach" działających wspólnie, w innych państwach członkowskich posłużono się odmienną terminologią. Na przykład w przepisach obowiązujących w **BE** wspomina się o „co najmniej jednej osobie", w przepisach obowiązujących w **BG, EL, MT, NL** i **PT** o „co najmniej dwóch osobach", a w przepisach obowiązujących w **DE** i **SE** o „więcej niż jednej osobie".
- Zgodnie z art. 9 lit. d) przestępstwo powinno być zagrożone poważniejszą sankcją w przypadku, gdy zostało popełnione w ramach organizacji przestępczej. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis, w tym przepisy transponujące definicję „organizacji przestępczej", przy czym w przepisach obowiązujących na **Malcie** zawarto bezpośrednie odniesienie do decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej.

- Zgodnie z art. 9 lit. e), jeżeli sprawca został wcześniej skazany za przestępstwa o tym samym charakterze, taką sytuację powinno się uznać za okoliczność obciążającą. W przepisach obowiązujących w **BE, CZ, HR, IT, LV, AT, PT** i **SK** przewidziano ogólną okoliczność obciążającą w tym zakresie, niezależnie od tego, czy kolejne przestępstwo miało podobny charakter, czy też nie. Z kolei w przepisach obowiązujących w **BG, EE, ES, CY, HU, MT, PL** i **FI** przewidziano wymóg, by przestępstwo miało taki sam charakter. W przepisach obowiązujących w **FR** i **LT** przewidziano możliwość stosowania obydwu tych podejść (podobne przestępstwa i niezwiązane ze sobą przestępstwa).
- Zgodnie z art. 9 lit. f) za okoliczność obciążającą uznaje się również sytuację, w której sprawca celowo lub lekkomyślnie naraził życie dziecka. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. W przypadku **BE, CZ, IE, ES, FR, IT, LV, SK, FI** i **UK** informacje nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Zgodnie z art. 9 lit. g) w przypadku, gdy przestępstwo popełniono z użyciem poważnej przemocy lub popełnienie przestępstwa wyrządziło dziecku poważną szkodę, powinno się rozważyć możliwość nałożenia surowszych sankcji karnych. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje na temat **BG, IE, ES, LT, FI** i **UK** (**Szkocja**) nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.1.9. Zajęcie i konfiskata (art. 11)

Zgodnie z art. 11 państwa członkowskie muszą zapewnić, by ich właściwe organy były uprawnione do zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz korzyści pochodzących z przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5.

Choć w niektórych państwach członkowskich (**BG, DE, FR, HR, IT, CY, LU** i **SI**) przyjęto przepisy szczegółowe dotyczące zajmowania i konfiskaty w przypadku popełnienia przestępstw, o których mowa w art. 3, 4 i 5, pozostałe państwa członkowskie polegają w tym zakresie na przepisach ogólnych dotyczących zajmowania i konfiskaty ustanowionych w prawie karnym, które mają zastosowanie do wszystkich rodzajów przestępstw.

W przepisach krajowych wszystkich państw członkowskich odniesiono się do kwestii narzędzi wykorzystanych do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstw.

2.1.10. Odpowiedzialność osób prawnych (art. 12)

Zgodnie z art. 12 na państwa członkowskie nałożono wymóg zapewnienia możliwości pociągnięcia osób prawnych do odpowiedzialności za przestępstwa, o których mowa w art. 3–7 dyrektywy.

- Jeżeli chodzi o przepisy art. 12 ust. 1 lit. a)–c), w **CY, LT** i **PL** brzmienie przepisów krajowych jest identyczne lub niemal identyczne z brzmieniem przepisów dyrektywy, natomiast w pozostałych państwach członkowskich przyjęto inne sformułowania. Na przykład, dokonując transpozycji przepisów art. 12 ust. 1 lit. b), państwa członkowskie odnoszą się do „kierowników", „dyrektorów" lub „rady dyrektorów", a nie do podmiotów posiadających „uprawnienia do podejmowania decyzji w imieniu danej osoby prawnej".

- Przepisy art. 12 ust. 2 służące zapewnieniu możliwości pociągnięcia osób prawnych do odpowiedzialności zostały przyjęte w niemal wszystkich państwach członkowskich. W przypadku **BG, CZ, IE, LU, NL** i **PT** informacje nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Jeżeli chodzi o przepisy art. 12 ust. 3, we wszystkich państwach członkowskich przewidziano możliwość wszczęcia postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym będącym sprawcami przestępstw, osobami podżegającymi do popełnienia tych przestępstw lub osobami pomagającymi w ich popełnianiu niezależnie od wszczęcia postępowania mającego na celu pociągnięcie osób prawnych do odpowiedzialności. Informacje na ten temat przekazane przez **IE** i **PT** nie miały jednak rozstrzygającego charakteru.

2.1.11. Kary wobec osób prawnych (art. 13)

Zgodnie z art. 13 państwa członkowskie są zobowiązane do ustanowienia kar stosowanych wobec osób prawnych ponoszących odpowiedzialność na podstawie art. 12 ust. 1 lub 2 oraz posiadają swobodę uznania w kwestii nakładania kar przewidzianych w art. 13 ust. 1 lit. a)–e).

- Jeżeli chodzi o art. 13 ust. 1, państwa członkowskie wprowadziły sankcje administracyjne lub karne mające zastosowanie do osób prawnych. Niektóre państwa członkowskie (**BE, CZ, FR, PL, RO** i **SK**) zdecydowały się również wprowadzić dodatkową sankcję w postaci publikacji lub ogłoszenia orzeczenia/wyroku, na mocy którego osoba prawna została uznana za winną popełnienia danego przestępstwa. Większość państw członkowskich – z wyjątkiem **BG, DE, EE, IE, FI** i **UK (Anglia/Walia, Irlandia Północna** i **Gibraltar)** – zdecydowała się dokonać transpozycji co najmniej jednego z wariantów przewidzianych w art. 13 ust. 1 lit. a)–e).
- W ustawodawstwie większości państw członkowskich nie ustanowiono przepisów służących w szczególności do transpozycji art. 13 ust. 2, ale na osoby prawne ponoszące odpowiedzialność zgodnie z art. 12 ust. 2 nałożono takie same sankcje, jak sankcje nakładane na osoby prawne ponoszące odpowiedzialność zgodnie z art. 12 ust. 1. Tylko w **EL** wprowadzono szczególny środek transpozycji w tym zakresie, na skutek czego na sprawcę nie nakłada się takich samych sankcji w obu przypadkach.

2.1.12. Odstąpienie od ścigania pokrzywdzonych lub niestosowanie wobec nich sankcji (art. 14)

W art. 14 państwa członkowskie zobowiązano do podejmowania niezbędnych środków w celu zapewnienia, by właściwe organy krajowe były uprawnione do odstąpienia od ścigania lub nakładania sankcji na dzieci pokrzywdzone w wyniku niegodziwego traktowania w celach seksualnych lub wykorzystywania seksualnego za ich udział w działalności przestępczej, do której zostały zmuszone w bezpośredniej konsekwencji tego, iż padły ofiarą tego rodzaju przestępstw.

Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. W przypadku **ES, LU, MT, PL** i **SK** informacje nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.1.13. Ściganie i oskarżanie (art. 15)

W art. 15 przewidziano środki na rzecz ścigania i oskarżania w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3–7.

- Zgodnie z art. 15 ust. 1 państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by ściganie i oskarżanie w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3–7, nie było uzależnione od złożenia przez pokrzywdzonego lub przez jego przedstawiciela skargi lub oskarżenia, oraz by postępowanie karne mogło być kontynuowane, nawet gdy ta osoba wycofa swoje zeznania. O ile przepisy obowiązujące w **CY**, **NL, PL** i **PT** stanowią wierne odzwierciedlenie przepisów art. 15 ust. 1 dyrektywy, w **BE, BG, CZ, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LT, LU, HU, MT, AT, RO, SI, SK, FI** i **SE** przepisy dyrektywy zostały transponowane w ramach przepisów ogólnych prawa karnego regulujących kwestie związane z wszczynaniem dochodzeń w sprawie przestępstw lub ich ściganiem. Prokuratorzy w **UK (Anglia/Walia, Irlandia Północna** i **Szkocja)** mogą wszcząć lub kontynuować postępowanie karne, jeżeli stwierdzą, że liczba dostępnych dowodów daje realną możliwość skazania oskarżonego, a ściganie przestępstwa leży w interesie publicznym. Taką samą zasadę działania w interesie publicznym stosuje się w **IE.**

- Zgodnie z wymogiem ustanowionym w art. 15 ust. 2 państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia możliwości ścigania przestępstw przez wystarczający okres od momentu osiągnięcia przez pokrzywdzonego pełnoletniości. W **BE, EE, IE, EL, ES, HR, CY, LV, HU, MT, AT, PL, RO, SI, SE** i **UK** przyjęto przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. W **BG, CZ, DE, IT**, **LT, NL, SK** i **FI** termin przedawnienia niektórych przestępstw rozpoczyna bieg od dnia popełnienia przestępstwa. Oznacza to, że w przypadku pokrzywdzonych dzieci, a w szczególności dzieci, które padły ofiarą niegodziwego traktowania w celach seksualnych w bardzo młodym wieku, okres po osiągnięciu pełnoletności przez te dzieci, w którym ściganie danego przestępstwa jest nadal możliwe, może okazać się zbyt krótki.

- Zgodnie z art. 15 ust. 3 państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia dostępu do skutecznych narzędzi śledczych wykorzystywanych do celów związanych z prowadzeniem dochodzeń w sprawie przestępstw i ich ściganiem. Choć w **EL** i w **CY** przyjęto przepisy bezpośrednio odzwierciedlające przepisy art. 15 ust. 3, większość pozostałych państw członkowskich transponowała te przepisy w ramach szeregu przepisów zawartych w kodeksach postępowania karnego.

- Zgodnie z wymogiem ustanowionym w art. 15 ust. 4 państwa członkowskie są zobowiązane do przyjęcia środków niezbędnych do umożliwienia jednostkom lub służbom dochodzeniowym podejmowania prób identyfikacji osób pokrzywdzonych, w szczególności poprzez analizę materiału zawierającego pornografię dziecięcą. Większość państw członkowskich przyjęła środki transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez **BG, CZ, EE, IE, FR, LT, HU, PT, SK** i **UK (Gibraltar)** nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.1.14. Zgłaszanie podejrzenia niegodziwego traktowania w celach seksualnych lub wykorzystywania seksualnego (art. 16)

Celem art. 16 jest zagwarantowanie specjalistom zajmującym się głównie pracą z dziećmi możliwości zgłaszania przestępstw (art. 16 ust. 1) oraz zachęcenie wszystkich osób, które mogą posiadać informacje na temat takich przestępstw lub które podejrzewają, że takie przestępstwa mogły zostać popełnione, do ich zgłaszania (art. 16 ust. 2).

- Jeżeli chodzi o art. 16 ust. 1, w przepisach obowiązujących w **HR**, **MT, PT, SI** i **UK** (**Anglia**/**Walia**, **Irlandia Północna** i **Gibraltar**) ustanowiono ogólny obowiązek zgłaszania przestępstw. W ustawodawstwie większości państw członkowskich

zawarto jednak przepis szczegółowy dotyczący zgłaszania przestępstw w celu zapewnienia dzieciom ochrony (**BG, CZ, DE, EE, EL, ES, CY, LV, LT, IT, HU, NL, AT**, **RO, FI** i **SE**). Ponadto w przepisach obowiązujących w **BG, CZ, DE, EL, IT, CY, LV, HU, RO, SK, FI** i **SE** na przedstawicieli niektórych grup zawodowych (takich jak nauczyciele, lekarze, psycholodzy, pielęgniarze/pielęgniarki) nałożono szczególny wymóg zgłaszania przestępstw właściwym organom.

- Niektóre państwa członkowskie (**BE, BG, EL, HR, IT, LU, HU, AT, PL, SI** i **FI**) dokonały transpozycji przepisów art. 16 ust. 2 w ramach przepisu ogólnego nakładającego obowiązek zgłaszania przestępstw lub pomocy osobom znajdującym się w potrzebie lub zachęcającego do zgłaszania przestępstw lub pomocy takim osobom. Inne państwa członkowskie (**BG, CZ, EE, ES, FR, HR, CY, LV, LT, NL, PT, RO, SK** i **SE**) transponowały ten przepis dyrektywy w ramach przepisu o bardziej szczegółowym charakterze, w którym ustanowiono obowiązek zgłaszania przestępstw przeciwko dzieciom. W **Zjednoczonym Królestwie (Anglia/Walia, Irlandia Północna** i **Szkocja)** stosuje się środki o charakterze nielegislacyjnym.

  Obywateli zachęca się do zgłaszania przypadków niegodziwego traktowania głównie za pośrednictwem linii telefonów zaufania / linii telefonów interwencyjnych, takich jak Child Focus (numer telefonu 116000) w **BE** lub Child Line (116111) w **LT**.

2.1.15. Jurysdykcja i koordynowanie ścigania (art. 17)

W art. 17 zawarto przepisy dotyczące ustalania przez państwa członkowskie jurysdykcji w odniesieniu do przestępstw wymienionych w dyrektywie.

- Przepisy art. 17 ust. 1 dotyczą ustalania jurysdykcji w przypadku, gdy przestępstwo zostało popełnione w całości lub częściowo na terytorium danego państwa członkowskiego, lub w przypadku, gdy sprawca jest obywatelem tego państwa. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. W przypadku **IE, CY, LV, NL, PT, SI** i **UK (Gibraltar)** informacje nie miały rozstrzygającego charakteru.

- Zgodnie z art. 17 ust. 2 państwo członkowskie ma możliwość ustalenia dalszej jurysdykcji w odniesieniu do przestępstwa popełnionego poza jego terytorium. Dotyczy to na przykład następujących sytuacji: sytuacji, w której przestępstwo zostało popełnione wobec obywatela tego państwa lub osoby mającej miejsce zamieszkania na jego terytorium (art. 17 ust. 2 lit. a)); sytuacji, w której przestępstwo zostało popełnione na korzyść osoby prawnej mającej swoją siedzibę na jego terytorium (art. 17 ust. 2 lit. b)); lub sytuacji, w której sprawca ma miejsce zwykłego pobytu na jego terytorium (art. 17 ust. 2 lit. c)). Większość państw członkowskich zdecydowała się stosować rozwiązania przewidziane w art. 17 ust. 2 lit. a) (**BE, BG, CZ, EE, EL, ES, FR, HR, IT, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK** i **FI)** oraz w art. 17 ust. 2 lit. c) (**BE, IE, ES, FR, HR, LV, LT, LU, MT, NL, AT, PT, RO, SK, FI** i **SE**), natomiast mniej z nich zdecydowało się stosować rozwiązania przewidziane w art. 17 ust. 2 lit. b) (**CZ, ES, HR, IT, CY, LV, MT, PL, PT, RO** i **SI**).

- Zgodnie z wymogiem ustanowionym w art. 17 ust. 3 państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia objęcia swą jurysdykcją sytuacji, gdy przestępstwo zostało popełnione z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, do których dostęp uzyskano z ich terytorium, niezależnie od tego, czy znajdują się one na ich terytorium. O ile w **EL, CY, MT** i w **PT** przyjęto przepis szczegółowy zgodny z brzmieniem odpowiedniego przepisu dyrektywy i odnoszący się bezpośrednio do przestępstw popełnianych z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, w **BE, BG, DE, EE, IE, ES, FR, HR, IT, LT, HU,**

AT, RO, SI, SK, FI i **UK** stosuje się przepis ogólny ustalający jurysdykcję danego państwa w przypadku, gdy przestępstwo zostało popełnione na jego terytorium.

- Zgodnie z art. 17 ust. 4 zakazuje się ustanawiania wymogu podwójnej karalności w odniesieniu do ścigania przestępstw popełnionych poza terytorium danego państwa członkowskiego w przypadku, gdy sprawca przestępstwa jest obywatelem tego państwa. W **BG, CZ, IT, LV, HU, MT, SK** i **UK** (**Anglia**/**Walia** i **Irlandia Północna**) nie przewidziano wymogu podwójnej karalności przy ustalaniu jurysdykcji tych państw w odniesieniu do przestępstwa. Niezależnie od przyjęcia przepisu dotyczącego podwójnej karalności, w przepisach obowiązujących w **BE, DE, EE, EL, ES, FR, HR, LT, LU, NL, AT, FI** i **SE** przewidziano szczególne wyjątki mające zastosowanie do wszystkich przestępstw, o których mowa w art. 17 ust. 4.

- Zgodnie z art. 17 ust. 5 państwa członkowskie zapewniają, aby ich jurysdykcja nie była zależna od spełnienia warunku, że ściganie można rozpocząć jedynie na podstawie zawiadomienia złożonego przez pokrzywdzonego w miejscu, gdzie popełniono przestępstwo, lub powiadomienia złożonego przez państwo, w którym przestępstwo zostało popełnione. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez **LU** i **SI** nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.2. Pomoc pokrzywdzonym i ochrona pokrzywdzonych (art. 18–20)

2.2.1. Ogólne przepisy dotyczące pomocy i wsparcia dla pokrzywdzonych dzieci oraz ich ochrony (art. 18)

W art. 18 zawarto przepisy ogólne dotyczące pomocy i wsparcia dla pokrzywdzonych dzieci oraz ich ochrony.

- Zgodnie z przepisami art. 18 ust. 1 pokrzywdzonym dzieciom zapewnia się pomoc, wsparcie i ochronę, z uwzględnieniem konieczności najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez **BE, DE, LV** i **SI** nie miały rozstrzygającego charakteru.

- W art. 18 ust. 2 na państwa członkowskie nałożono obowiązek podejmowania środków niezbędnych do zapewnienia pomocy i wsparcia dziecku, gdy tylko właściwe organy dowiedzą się o uzasadnionych przesłankach pozwalających przypuszczać, że dziecko to może być osobą pokrzywdzoną. Mniej więcej połowa państw członkowskich przyjęła środki transponujące ten przepis dyrektywy. W przypadku **BE, BG, DE, EL, ES, FR, IT, LU, NL, AT, PL, SI** i **UK** (**Anglia**/**Walia**, **Irlandia Północna** i **Szkocja**) informacje nie miały rozstrzygającego charakteru.

- W art. 18 ust. 3 na państwa członkowskie nałożono wymóg zapewnienia, by w przypadku, gdy nie ma pewności co do wieku osoby pokrzywdzonej, a istnieją powody, by sądzić, że jest ona dzieckiem, przyjmowane było założenie, że dana osoba jest dzieckiem, tak by można było niezwłocznie zapewnić jej dostęp do pomocy, wsparcia i ochrony. O ile brzmienie przyjętych w **BG, EL, CY** i **LT** przepisów transponujących ten przepis jest bardzo zbliżone do brzmienia przepisów dyrektywy, w przepisach obowiązujących w **EE, ES, HR, LV, MT, PT, RO** i **UK** (**Anglia**/**Walia** i **Gibraltar**) przewidziano ogólne założenie małoletniości pokrzywdzonego obowiązujące do chwili potwierdzenia przeciwnego stanu rzeczy. W przypadku **BE, CZ, DE, IE, FR, IT, LU, HU, AT, PL, SI, SK, FI, SE** i **UK** (**Szkocja**) informacje nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.2.2. Pomoc i wsparcia dla pokrzywdzonych (art. 19)

W art. 19 zawarto przepisy ogólne dotyczące pomocy i wsparcia dla pokrzywdzonych dzieci i członków ich rodzin oraz ochrony tych osób.

- Zgodnie z art. 19 ust. 1 państwa członkowskie zapewniają udzielenie pokrzywdzonym pomocy i wsparcia przed rozpoczęciem postępowania karnego, w trakcie tego postępowania i przez odpowiedni czas po jego zakończeniu, w szczególności w celu zapewnienia ochrony dzieciom zgłaszającym przypadki niegodziwego traktowania w ich rodzinie. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez **DE, IE, IT, LV, HU, PL, RO, SI** i **SK** nie miały rozstrzygającego charakteru.
- W art. 19 ust. 2 na państwa członkowskie nałożono obowiązek przyjęcia środków niezbędnych do zapewnienia, by udzielenie wsparcia i pomocy pokrzywdzonemu dziecku nie było zależne od jego gotowości do współpracy podczas postępowania przygotowawczego lub sądowego. O ile brzmienie przepisów przyjętych w **EL, CY, MT** i **UK** (**Anglia**/**Walia** i **Gibraltar**) jest bardzo zbliżone do brzmienia przepisów dyrektywy, w ustawodawstwie większości państw członkowskich (**BE, BG, CZ, EE, IE**, **ES, FR, HR, IT, LV, LT, LU, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SK, FI, SE** i **UK** (**Irlandia Północna** i **Szkocja**)) przyjęto szereg różnych przepisów w zakresie pomocy i wsparcia. Informacje przekazane przez **DE** i **SI** nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Zgodnie z art. 19 ust. 3 państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia pokrzywdzonym dzieciom pomocy i wsparcia po przeprowadzeniu indywidualnej oceny szczególnej sytuacji każdego pokrzywdzonego dziecka, z należytym uwzględnieniem opinii, potrzeb i obaw dziecka. Większość państw członkowskich wprowadziła środki transponujące ten przepis dyrektywy[5]. Informacje przekazane przez **DE, EL, IT, LV, LT, LU, NL, PL, SI** i **UK** (**Szkocja**) nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Zgodnie z art. 19 ust. 4 dzieci pokrzywdzone w wyniku przestępstw seksualnych uznaje się za szczególnie bezbronne ofiary zgodnie z decyzją ramową 2001/220/WSiSW, która w 2012 r. została zastąpiona dyrektywą w sprawie praw ofiar przestępstw[6]. Większość państw członkowskich podjęła środki na rzecz transpozycji tego przepisu dyrektywy. Informacje przekazane przez **DE, IE, EL, IT, SI** i **UK (Szkocja)** nie miały rozstrzygającego charakteru.

  Uznawanie dzieci za szczególnie bezbronne ofiary zostało zagwarantowane w ramach szczególnych środków wsparcia i ochrony (z wyjątkiem **UK** (**Gibraltar**), gdzie dokonano dosłownej transpozycji stosownych przepisów). Środki te służą zapewnieniu pokrzywdzonym dzieciom możliwości składania zeznań w sposób chroniący je przed koniecznością zeznawania na posiedzeniu otwartym oraz zapewnieniu, że przesłuchania będą przeprowadzane wyłącznie przez osoby odpowiednio przeszkolone w tym zakresie.

[5] Wspomniana ocena może obejmować na przykład ocenę sytuacji pokrzywdzonego dziecka przeprowadzoną w oparciu o informacje zgromadzone przez jego rodzinę, samo dziecko, pracowników szkoły, przedszkola, krewnych lub inne organy, a także informacje dotyczące rozwoju dziecka i zaspokajania jego potrzeb, odpowiedzialności rodzicielskiej, środowiska społecznego dziecka i jego rodziny, opinii i życzeń dziecka, jego wieku, stanu zdrowia, dojrzałości intelektualnej oraz tożsamości kulturowej.

[6] Decyzja ramowa Rady 2011/220/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym, zastąpiona dyrektywą 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw.

- W art. 19 ust. 5 państwa członkowskie zostały zobowiązane do tego, aby – w stosownych przypadkach i w miarę możliwości – zapewnić rodzinie pokrzywdzonego dziecka pomoc i wsparcie, jeżeli rodzina ta przebywa na ich terytorium. W **BE, BG, EE, IE, HR, CY, LT, MT, NL, AT, PT, SK, FI** i **UK** podjęto środki na rzecz dokonania transpozycji tego przepisu, natomiast informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.2.3. Ochrona pokrzywdzonych dzieci podczas postępowania przygotowawczego i sądowego (art. 20)

W art. 20 na państwa członkowskie nałożono wymogi w zakresie ochrony pokrzywdzonych podczas postępowania przygotowawczego (dochodzenia) i sądowego.

- Większość państw członkowskich (**BG, CZ, DE, IE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE** i **UK** (**Gibraltar**)) podjęła środki na rzecz zapewnienia wyznaczenia przez właściwe organy specjalnego przedstawiciela dla pokrzywdzonego dziecka podczas postępowania przygotowawczego i sądowego zgodnie z art. 20 ust. 1. Informacje przekazane przez **BE, AT** i **UK** (**Irlandia Północna, Szkocja** i **Anglia/Walia**) nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Zgodnie z art. 20 ust. 2 państwa członkowskie zapewniają pokrzywdzonym dzieciom dostęp do doradztwa prawnego i zastępstwa procesowego, które musi być bezpłatne, jeżeli pokrzywdzony nie posiada wystarczających środków finansowych. Większość państw członkowskich przyjęła przepisy transponujące ten przepis dyrektywy. Informacje przekazane przez **CZ, DE, EE, IE, LT, AT, PL, RO i UK** (**Anglia/Walia, Szkocja** i **Irlandia Północna**) nie miały rozstrzygającego charakteru.
- W art. 20 ust. 3 opisano szereg wymogów, które należy wziąć pod uwagę w trakcie przeprowadzania postępowań karnych z udziałem pokrzywdzonych dzieci, a w szczególności w trakcie przesłuchiwania takich dzieci. Choć w **EL, HR, LT, MT, PT, RO, SE** i **UK** (**Anglia/Walia, Irlandia Północna** i **Gibraltar**) przyjęto środki konieczne do dokonania transpozycji przepisów art. 20 ust. 3, informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Większość państw członkowskich podjęła środki na rzecz zapewnienia, by wszystkie przesłuchania pokrzywdzonego dziecka lub dziecka występującego w roli świadka mogły być rejestrowane audiowizualnie i zostać wykorzystane jako dowód w postępowaniu sądowym zgodnie z art. 20 ust. 4. Informacje przekazane przez **IE, MT, AT, PL** i **FI** nie miały rozstrzygającego charakteru.
- W art. 20 ust. 5 na państwa członkowskie nałożono wymóg ustanowienia środków służących zapewnieniu możliwości zarządzenia, aby rozprawa odbyła się bez udziału publiczności lub bez obecności dziecka. Większość państw członkowskich dokonała transpozycji tego artykułu, choć informacje przekazane przez **BE, PL, FI** i **UK (Szkocja)** nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Zgodnie z przepisami art. 20 ust. 6 większość państw członkowskich podjęła środki na rzecz zapewnienia ochrony prywatności, tożsamości i wizerunku pokrzywdzonych dzieci oraz uniemożliwienia publicznego rozpowszechniania wszelkich informacji, które mogłyby doprowadzić do ich zidentyfikowania. Informacje przekazane przez **BE, DE, PL, PT** i **SI** nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.3. Zapobieganie (art. 10 i art. 21–25)

2.3.1. Pozbawienie praw na podstawie wyroku skazującego (art. 10)

W art. 10 odniesiono się do kwestii zapobiegania przestępstwom przeciwko dzieciom poprzez pozbawianie praw na podstawie wyroku skazującego.

- W art. 10 ust. 1 państwa członkowskie zostały zobowiązane do podjęcia środków służących temu, by na osobę fizyczną, która została skazana za przestępstwa seksualne przeciwko dzieciom, można było nałożyć czasowy lub stały zakaz wykonywania przynajmniej zawodowej działalności związanej z bezpośrednimi i regularnymi kontaktami z dziećmi. Niektóre państwa członkowskie (**BE, BG, EL, ES, LT, PT** i **RO**) zdecydowały się wprowadzić czasowe pozbawienie praw, podczas gdy **LU** i **SK** zdecydowały się wprowadzić stałe pozbawienie praw. W **DE, IE, FR, HR, HU, MT** i **UK (Anglia/Walia, Irlandia Północna** i **Szkocja)** przewidziano możliwość nałożenia zarówno tymczasowego, jak i stałego pozbawienia praw. Natomiast na podstawie przepisów obowiązujących w **EE, CY, LV, NL** i **FI** nie można jednoznacznie stwierdzić, czy takie pozbawienie praw ma stały czy czasowy charakter. W **Szwecji** przepis ten transponowano, ustanawiając system regularnych kontroli przeszłości osób zainteresowanych podjęciem pracy wiążącej się z kontaktami z dziećmi, a nie przyjmując przepis szczegółowy w zakresie pozbawienia praw.

  Informacje przekazane przez **CZ, IT, AT, PL, SI** i **UK (Gibraltar)** nie miały rozstrzygającego charakteru.

- Zgodnie z art. 10 ust. 2 państwa członkowskie podejmują środki służące zapewnieniu pracodawcom możliwości zwrócenia się o przekazanie im informacji o wyrokach skazujących osoby za przestępstwa lub o przypadkach pozbawienia osób praw do wykonywania działalności związanej z bezpośrednimi kontaktami z dziećmi podczas rekrutowania osób do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej. Większość państw członkowskich dokonała transpozycji tego przepisu. Takie informacje można na przykład uzyskać, zwracając się o przekazanie informacji na temat danej osoby zawartych w rejestrze karnym (**BE, IE, ES, HR, IT, LU, HU, MT, NL, PT, RO, SK, FI, SE** i **UK**), w rejestrze osób skazanych (**LT**), w rejestrze sankcji karnych (**LV**, w rejestrze niekaralności (**DE**), w rejestrze policyjnym (**CY**), w rejestrze zawierającym dane o sankcjach karnych (**EE**) lub w zautomatyzowanym krajowym archiwum sprawców przestępstw seksualnych lub przestępstw z użyciem przemocy (**FR**).

- Jeżeli chodzi o art. 10 ust. 3, większość państw członkowskich transponowała wymóg przekazywania informacji o przypadkach skazania w sprawach karnych i przypadkach pozbawienia praw zgodnie z procedurami ustanowionymi w decyzji ramowej 2009/315/WSiSW w sprawie wymiany informacji pochodzących z rejestru karnego[7]. Wydaje się jednak, że kilka państw członkowskich nadal nie gwarantuje przekazania stosownych informacji w przypadku, gdy inne państwa członkowskie zwracają się o udzielenie im informacji na temat tego, czy dana osoba została wcześniej skazana w postępowaniu karnym. W niektórych przypadkach państwa członkowskie nie ustanowiły zobowiązania prawnego do przekazania tego rodzaju informacji (**BE, CZ, IE, LV, MT** i **SE**). W innych przypadkach przepisy obowiązujące w państwach członkowskich wykraczają poza przyjęty w dyrektywie wymóg, zgodnie z którym dana osoba (obywatel państwa członkowskiego A) musi

[7] Zob. przypis 1.

wyrazić zgodę na przekazanie zaświadczenia z rejestru karnego organom państwa, w którym zamierza wykonywać pracę zarobkową lub wolontariacką (państwo członkowskie B), poprzez nałożenie szczególnego wymogu uzyskania dodatkowej zgody danej osoby na przesłanie informacji z rejestru karnego z państwa członkowskiego A do państwa członkowskiego B (**LU**, **FI** i **UK** (**Anglia/Walia, Irlandia Północna** i **Szkocja**)).

2.3.2. Środki zapobiegające reklamowaniu okazji do niegodziwego traktowania oraz turystyki seksualnej (art. 21)

W art. 21 przewidziano możliwość przyjmowania środków służących zapobieganiu lub zakazywaniu reklamowania możliwości niegodziwego traktowania dzieci i turystyki seksualnej w celu wykorzystywania dzieci.

- Przepisy art. 21 lit. a) dotyczą zapobiegania reklamowaniu możliwości popełnienia przestępstw seksualnych wobec dzieci lub zakazywania takiego reklamowania. O ile w **BE, EE, EL, IT, CY, LV, MT, AT** i **SK** przyjęto przepisy penalizujące rozpowszechnianie materiałów reklamowych, o którym mowa w art. 21 lit. a), w **DE, FR, LV, PL, PT, RO** i **FI** transponowano ten przepis dyrektywy w ramach przepisów dotyczących przestępstwa polegającego na publicznym podżeganiu.
- Przepisy art. 21 lit. b) dotyczą zapobiegania/zakazywania organizowania dla innych osób podróży służących popełnieniu przestępstwa. Większość państw członkowskich podjęła szereg działań na rzecz transpozycji tego przepisu. Na przykład w **BG, AT** i **FI** tego rodzaju czyny uznaje się za przestępstwa na podstawie przepisów dotyczących pomocnictwa/współsprawstwa i innych środków praktycznych, natomiast w **CZ, LT** i **SK** są one uznawane za przestępstwa wyłącznie na podstawie przepisów mających zastosowanie do uczestników, nawet jeżeli nie doszło do popełnienia przestępstwa głównego. W **EL, IT, CY** i **MT** przyjęto przepisy dotyczące szczególnego przestępstwa związanego z organizowaniem podróży dla osób trzecich w celu popełniania przestępstw wobec dzieci.

2.3.3. Programy lub środki zapobiegawczo-interwencyjne (art. 22)

W art. 22 państwa członkowskie zostały zobowiązane do zapewnienia, by osoby, które obawiają się, że mogą popełnić przestępstwa seksualne wobec dzieci, mogły mieć dostęp do skutecznych programów lub środków interwencyjnych służących do oceny ryzyka popełnienia tych przestępstw i zapobiegania ich popełnieniu. W **BG, DE, NL, AT, SK, FI** i **UK (Anglia/Walia, Irlandia Północna** i **Szkocja)** przyjęto środki na rzecz transpozycji tego przepisu, przy czym informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.3.4. Zapobieganie (art. 23)

W art. 23 na państwa członkowskie nałożono wymóg podejmowania odpowiednich środków na rzecz przeciwdziałania niegodziwemu traktowaniu dzieci w celach seksualnych i wykorzystywaniu seksualnemu dzieci.

- Przepisy art. 23 ust. 1 dotyczą działań w dziedzinie kształcenia i szkoleń. Choć w **EL, ES, CY** i **LT** artykuł ten transponowano za pośrednictwem szczególnych przepisów ustawowych, w **BG**, **CZ** i **PT** zastosowano inne środki, takie jak krajowe plany działania / strategie. W **NL, PL**, **RO**, **SE** i **UK (Anglia/Walia, Irlandia Północna** i **Szkocja**) przyjęto ogólne środki legislacyjne w połączeniu z organizowaniem kampanii i realizowaniem projektów.

- Przepisy art. 23 ust. 2 dotyczą kampanii informacyjnych i uświadamiających prowadzonych, o ile to możliwe, we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Wszystkie państwa członkowskie transponowały ten przepis dyrektywy, na przykład poprzez opracowanie programów edukacyjnych (**BE, FR, CY, LV, LU, MT, AT, PT, SK** i **UK (Anglia/Walia** i **Irlandia Północna)**).
- Przepisy art. 23 ust. 3 dotyczą organizowania regularnych szkoleń dla urzędników, którzy mogą mieć kontakt z pokrzywdzonymi dziećmi. Większość państw członkowskich podjęła środki na rzecz transpozycji tego przepisu dyrektywy. Informacje przekazane przez **IE, EL**, **IT, HU** i **UK (Szkocja)** nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.3.5. Dobrowolne programy lub środki interwencyjne w trakcie postępowania karnego lub po jego zakończeniu (art. 24)

W art. 24 uregulowano kwestie związane z zapewnianiem dostępności programów lub środków interwencyjnych w toku postępowania karnego lub po zakończeniu tego postępowania.

- W przepisach art. 24 ust. 1 na państwa członkowskie nałożono wymóg zapewnienia dostępności skutecznych programów lub środków interwencyjnych mających na celu zapobieganie ryzyku ponownego popełnienia przestępstw seksualnych przeciwko dzieciom i minimalizowanie takiego ryzyka na każdym etapie postępowania karnego, w zakładzie karnym i poza nim. Choć wiele państw członkowskich przyjęło środki na rzecz dokonania transpozycji tego przepisu, informacje przekazane przez **CZ, DE, IE, ES, FR, IT, CY, LV, LU, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE** i **UK (Irlandia Północna, Szkocja** i **Gibraltar)** nie miały rozstrzygającego charakteru.
- W art. 24 ust. 2 ustanowiono wymóg, zgodnie z którym programy lub środki interwencyjne muszą być zgodne ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi dzieci dopuszczających się przestępstw seksualnych. Państwa członkowskie dokonały transpozycji tego przepisu dyrektywy, korzystając z różnych środków, takich jak środki ustawodawcze (**BG, HR** i **RO**), połączenie środków ustawodawczych i innych środków (**LT, HU** i **MT**) lub inne środki (**NL, FI** i **UK (Anglia/Walia, Irlandia Północna** i **Szkocja**).
- W art. 24 ust. 3 ustanowiono wymóg zapewnienia dostępu do programów lub środków interwencyjnych osobom, przeciwko którym toczy się postępowanie karne (art. 24 ust. 3 lit. a)), i osobom skazanym (art. 24 ust. 3 lit. b)). W **EL, CY, MT, NL, RO** i **UK** przyjęto środki na rzecz transpozycji art. 24 ust. 3 lit. a), a **BG, DE, EL, ES, HR, IT, CY, LT, MT, NL, RO, FI** i **UK** przyjęto środki na rzecz transpozycji art. 24 ust. 3 lit. b). Informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.
- Zgodnie z art. 24 ust. 4 państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia, by osoby, które mogą zostać objęte programami lub środkami interwencyjnymi, były poddawane ocenie pod względem zagrożenia, jakie stwarzają, i ryzyka ponownego popełnienia przestępstwa w celu wskazania odpowiedniego programu lub środka interwencyjnego. W **EL, HR, LT, MT, AT, RO** i **SE** podjęto środki na rzecz transpozycji tego przepisu, natomiast informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.
- W art. 24 ust. 5 na państwa członkowskie nałożono wymóg zapewnienia, by osoby, które mogą zostać objęte programami lub środkami interwencyjnymi, poinformowano o powodach złożenia im tej propozycji (art. 24 ust. 5 lit. a)), zgodziły

się na udział w programach lub środkach z pełną świadomością (art. 24 ust. 5 lit. b)) oraz mogły odmówić i, w przypadku osób skazanych, zostały poinformowane o potencjalnych konsekwencjach takiej odmowy (art. 24 ust. 5 lit. c)). W **BG, EE, CY, LT, MT, AT, FI** i **UK (Gibraltar)** podjęto środki na rzecz transpozycji przepisów art. 24 ust. 5 lit. a) i b), a w **EE, FR, CY, LT, MT, FI** i **UK (Gibraltar)** podjęto środki na rzecz transpozycji przepisów art. 24 ust. 5 lit. c). Informacje przekazane przez pozostałe państwa członkowskie nie miały rozstrzygającego charakteru.

2.3.6. Środki wymierzone przeciwko stronom internetowym zawierającym lub rozpowszechniającym pornografię dziecięcą (art. 25)

Prosimy zapoznać się z treścią specjalnego, odrębnego sprawozdania poświęconego transpozycji przepisów tego artykułu[8].

[8] Zob. przypis 3.

3. WNIOSKI ORAZ KOLEJNE KROKI

Dyrektywa zapewnia kompleksowe ramy prawne, dzięki którym państwa członkowskie poczyniły istotne postępy w omawianej dziedzinie poprzez wprowadzenie zmian w swoich kodeksach karnych, kodeksach postępowania karnego i przepisach sektorowych, a także poprzez uproszczenie procedur, opracowanie lub udoskonalenie programów współpracy i poprawę koordynacji działań podejmowanych przez podmioty na szczeblu krajowym. Komisja docenia znaczne wysiłki państw członkowskich na rzecz transpozycji dyrektywy.

Potencjał dyrektywy nie został jeszcze jednak w pełni wykorzystany – zakres jej oddziaływania mógłby zostać istotnie zwiększony, gdyby państwa członkowskie w pełni wdrożyły wszystkie jej przepisy.
Przeprowadzone do tej pory analizy wskazują, że niektóre spośród najistotniejszych wyzwań stojących przed państwami członkowskimi mogą być związane z programami i środkami zapobiegawczo-interwencyjnymi skierowanymi do sprawców (art. 22, 23 i 24), prawem karnym materialnym (art. 3, 4 i 5), jak również pomocą i wsparciem dla pokrzywdzonych dzieci oraz ich ochroną (art. 18, 19 i 20).
Wydaje się, że do mniej problematycznych przepisów można zaliczyć przepisy dotyczące podżegania, pomocnictwa i usiłowania (art. 7), dobrowolnych czynności seksualnych (art. 8), zajęcia i konfiskaty (art. 11) oraz odpowiedzialności osób prawnych i kar wobec osób prawnych (art. 12 i 13).

Biorąc pod uwagę kompleksowy charakter dyrektywy, Komisja skoncentruje się na zapewnieniu, aby proces jej transpozycji zakończył się na terytorium całej UE i aby jej przepisy zostały prawidłowo wdrożone. W związku z powyższym na chwilę obecną Komisja nie planuje przedstawienia wniosku w sprawie zmian do dyrektywy lub jakiegokolwiek prawodawstwa uzupełniającego. Zamiast tego Komisja skoncentruje swoje wysiłki na zapewnieniu, aby dzieci odniosły korzyści z pełnej wartości dodanej tej dyrektywy dzięki jej pełnej transpozycji i wdrożeniu przez państwa członkowskie.
Komisja będzie nadal udzielała państwom członkowskim wsparcia, aby zapewnić zadowalający poziom transpozycji i wdrożenia. Wsparcie to obejmuje również monitorowanie mające na celu zapewnienie zgodności krajowych środków z odpowiednimi przepisami dyrektywy. W stosownych przypadkach Komisja będzie korzystać ze swoich uprawnień do egzekwowania prawa przyznanych jej na mocy traktatów w drodze postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. Komisja będzie również wspierała proces wdrażania dyrektywy poprzez podejmowanie środków ułatwiających opracowywanie najlepszych praktyk w określonych obszarach, np. w obszarze programów zapobiegawczo-interwencyjnych skierowanych do sprawców, i wymienianie się tymi praktykami.